

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 9/2003 vp

Ministeriön selvitys naamioitumisen kieltämisestä mielenosoituksissa

Oikeusministeriölle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallintovaliokunta on 10 päivänä lokakuuta 2003 perustuslain 47 §:n 2 momenttiin viitaten pyytänyt oikeusministeriöltä kirjallisen selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty järjestyslain (612/2003) käsittelyn yhteydessä hallintovaliokunnan mietinnön (HaVM 28/2002 vp) pohjalta eduskunnan hyväksymän lausuman johdosta (naamioitumisen kieltäminen mielenosoituksissa).

Valiokunta on saanut oikeusministeriön kirjallisen selvityksen 4 päivänä marraskuuta 2003.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Ilari Hannula, oikeusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Kimmo Hakonen, sisäasiainministeriö
- lakimies Heli Malmi, suojelupoliisi.

VALIOKUNNAN SELVITYSPYYNTÖ

Eduskunta on järjestyslain (612/2003) käsittelyn yhteydessä hyväksynyt hallintovaliokunnan mietinnön (HaVM 28/2002 vp) pohjalta seuraavan sisältöisen lausuman: "Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että erikseen valmistellaan eduskunnalle antamista varten lakiehdotus koskien rangaistuksen uhalla sen kieltämistä, että naamioituneena mielenosoituksessa taikka muulla tavalla naamioituneena esiintymällä voidaan yleistä järjestystä häiritä tai turvallisuutta vaarantaa."

Hallintovaliokunta on lausumaan viitaten pyytänyt oikeusministeriöltä kirjallista selvitystä asiassa valiokunnan tiistaina 4 päivänä marraskuuta 2003 pidettävään kokoukseen mennessä. Selvityksessä on pyydetty muun muassa ilmoittamaan asian valmistelun vaihe ja selostamaan valmistelussa esiin nousseet merkityksel-

liset seikat sekä muut lakiehdotuksen valmistelun kannalta olennaiset kysymykset.

OIKEUSMINISTERIÖN SELVITYS

Etenkin kansainvälisten kokousten yhteydessä on muualla Euroopassa, muun muassa Ruotsissa, esiintynyt vakavia mellakoita. Myös Suomessa on esiintynyt häiriköintiä mielenosoituksissa, joissa osa mielenosoittajista on esiintynyt naamioituneena. Naamioitumisen kieltäminen olisi eräs keino lisätä kiinnijoutumisriskiä. Kielon voidaan siten odottaa ehkäisevän mellakointia.

Naamiointikiellon ja siihen liittyvän kriminalisoinnin sisältöä ja laajuutta selvitettyä joudutaan punnitsemaan vastakkain toisaalta yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä

sekä toisaalta perustuslaissa turvattua kokoontumisvapauden ja ilmaisuvapauden käyttöä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perusoikeuksien rajoituksille pitää olla painava yhteiskunnallinen tarve ja hyväksyttävä peruste. Lisäksi niiden tulisi olla riittävän tarkkarajaisia.

On myös tarpeen kartoittaa, millä tavoin naamiointikiellosta Pohjoismaissa ja muualla Euroopassa säädetään ja millaisia kokemuksia kiellosta on saatu. Naamioitumiskielto on rajattu ja järjestetty eri maissa hyvin erilaisella tavalla. Pohjoismaista Tanskassa ja Norjassa jo on naa-

mioituneena esiintymiskielto, Ruotsissa sellaista valmistellaan.

Hallituksen esityksen valmistelu on tarkoitus aloittaa kuluvan vuoden joulukuussa, kun valmistelutyövoimaa vapautuu muista kiireellisesti loppuun saatettavista hankkeista. Ulkomaisen vertailuaineiston hankkiminen on jo käynnistynyt. Lakiehdotuksen valmistuttua siitä on hyvän lainvalmistelutavan mukaan pyydettävä tarpeelliset lausunnot. Hallituksen esitys pyritään antamaan eduskunnalle niin pian kuin mahdollista keväällä 2004.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta on tyytyväinen oikeusministeriöltä saamaansa selvitykseen. Ministeriö on ilmoittanut, että hallituksen esityksen valmistelu on tarkoitus aloittaa kuluvan vuoden joulukuussa ja että ulkomaisen vertailuaineiston hankkiminen on jo käynnistynyt. Selvityksen mukaan hallituksen esitys pyritään antamaan eduskunnalle niin pian kuin mahdollista keväällä 2004.

Valiokunta lähtee siitä, että ministeriön ilmoittamasta valmisteluajataulusta on syytä pi-

tää kiinni niin, että eduskunnalla on mahdollisuus käsitellä lakiehdotus vuoden 2004 valtiopäivien kevätistuntokaudella.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta edellyttää,

että oikeusministeriö ottaa asianmukaisesti huomioon tästä lausunnosta ilmevät valiokunnan kannanotot.

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk
vpj. Veijo Puhjo /vas
jäs. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Nils-Anders Granvik /r
Rakel Hiltunen /sd
Hannu Hoskonen /kesk
Esko Kurvinen /kok
Lauri Kähkönen /sd

Kari Kärkkäinen /kd
Rosa Meriläinen /vihr
Heli Paasio /sd
Juha Rehula /kesk
Satu Taiveaho /sd
Tapani Tölli /kesk
Ahti Vielma /kok
Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.